

Fiskeridirektoratet,
Postboks 185 Sentrum,
5804 Bergen
postmottak@fiskeridir.no

Deres ref:

Vår ref:

Bergen, 29.06.2023

Behov for ytterligere tiltak for torsken på Skagerrakkysten og i Oslofjorden.

Havforskningsinstituttet (HI) ser ingen tegn til at bestandssituasjonen for torsk er endret i indre Skagerrak, ytre- og indre Oslofjord siden nye tiltak ble innført i 2019 (Knutsen et al. 2022). Fangstdata viser stabilt lave fangster av torsk i hele tiltaksområdet. Selv om det har vært sterke årsklasser på 0-gruppe stadiet i 2017 og 2019, har landingene i yrkesfisket vist en vedvarende nedgang siden 2006, og spesielt etter 2016. Foreløpige CPUE beregninger viser en nedgang på ca. 80% frem til 2022.

Fra og med 15. juni 2019 trådte forskrifter i kraft som innebar forbud mot alt fiske i 15 definerte gytefelt for torsk mellom Lindesnes og svenskegrensa fra 1. januar til og med 30. april, samt et helårlig forbud mot torskefiske fra fylkesgrensen Agder-Vestfold og Telemark til grensen mot Sverige. Det er også forbudt å fiske med bunnsatte garn hele året innenfor grunnlinja fra og med Vestfold og Telemark til grensa mot Sverige. Forbudet kommer i tillegg til tiltaket mot fritidsfiske med garn på grunnere vann enn 25 meter, som gjelder i hele Skagerrak i perioden fra 1. juni til 15. august. Det er imidlertid gitt begrenset dispensasjonstilgang for yrkesfiskere som fisker med rekestrål og krepsetrål, som har lov å ha en stormasket oppsamlingspose til fangst av stor fisk. Nesten 70% av den omsatte torsken i Skagerrak innenfor 12 nm fiskes av rekestrål, en andel som har økt fra under 50% før 2014.

Det er stort press på habitatene langs Skagerrakkysten og i Oslofjorden, da mange brukere ønsker å benytte arealene til brygger, moringer og fiskeri (inkludert bunntråling). Klimaendringene peker mot mindre gunstige forhold for torskefisk i Skagerrak på sikt, og bestandene her lever i den varmere delen av artens preferansevidu. Torsk har en kritisk temperatur litt under 10°C som stopper gyteprosessen hos morfisk. Temperaturen i Skagerrakområdet forventes å overstige denne kritiske grensen i løpet av noen tiår (Kjesbu & al 2022). Det er alt sterke tegn på at torskebestandene rundt de Britiske øyer er negativt påvirket av klimaendringene, særlig i sørlige deler (Kjesbu & al 2022), mens torsken i

nordlige del av Nordsjøen har hatt en liten oppgang de siste årene, fra et lavt nivå. Før de kritiske temperaturene nås, kan det forventes at produktiviteten i bestandene i Skagerrak vil gå ned uavhengig av tiltak for å redusere fiskedødeligheten.

Til tross for temperaturøkning, miljø- og habitatendringer mener HI at det fremdeles er potensial for gjenoppbygging av lokale bestander av torsk og andre bunnfiskarter i Skagerrak og ytre Oslofjord. En vellykket oppbygging av torskebestander vil innebære en gjenoppbygging av bred alders- og størrelsessammensetning. Erfaringer fra andre steder i verden gjør at en må forvente at dette arbeidet vil ta tid. Langvarig fiske/høsting samt forringede habitat og miljøforhold og langvarig svekkelse av lokale bestander er sentrale drivere for bestandssituasjonen slik vi observerer den i dag (Sodeland m.fl. 2022), og tiltakene har foreløpig ikke vært effektive i å snu en negativ trend.

HI ønsker å bidra med det faglige grunnlaget for en gjenoppbygging av torskebestanden(e) og deres funksjon på Skagerakkysten. I tillegg til nødvendige miljøtiltak og bevaring av marine habitater, mener HI at det er behov for bedre overvåkning og strengere reguleringer. Vi trenger en bedre tilpasning av fiskeriene til gjeldende ressursgrunnlag.

For torsken synes det klart at man ikke kommer utenom en bedre overvåkning og strengere regulering av fritidsfisket som tar ut minst 3 ganger så mye torsk som yrkesfisket (Kleiven m.fl. 2016). Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) opererer med enda større forskjell mellom fritids- og yrkesfisket av torsk i indre Oslofjord (Colman og Haugen 2023, pers. komm.).

Det synes også klart at yrkesfisket må reguleres strengere mht torsk, og her viser statistikken at det er vanskelig å komme utenom bifangst i rekefisket. Det er i dag f.eks. bare på Skagerakkysten at man får lov å tråle reker med oppsamlingspose for fisk helt opp til 60 meters dyp, dvs. også innenfor torskegytefeltet utenom de gytefeltet som er stengt i perioden januar-april.

Mange av de spørsmål som belyses i dette dokumentet ble behandlet i et felles prosjekt mellom Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet og HI. «Krafttak for kysttorsken» (Moland m.fl. 2021) ble initiert av nasjonalparkene i Ytre Oslofjord, og hadde som mandat å peke på årsaker til reduserte fiskebestander og aktuelle tiltak for forvaltningen dersom gjenoppbygging av torsk og andre bunnfisk skulle gis prioritet. HI mener det vil være naturlig å blant annet se til de anbefalte tiltakene som ligger i denne rapporten i det videre arbeidet.

Forslag om å nedsette en arbeidsgruppe

7. juni 2023 ble det avholdt et innledende møte i Fiskeridirektoratet i Bergen for å diskutere denne saken. HI foreslår at Direktoratet nedsetter en arbeidsgruppe med passende mandat og sammensetning med mål om å levere et forslag til Reguleringsmøtet høsten 2023, da det haster med å få på plass ytterligere tiltak.

Referanser:

- Kjesbu & al. 2022. Latitudinally distinct stocks of Atlantic cod face fundamentally different biophysical challenges under on-going climate change. Fish and Fisheries. DOI: 10.1111/faf.12728
- Kleiven AR, Fernandez-Chacon A, Nordahl J-H, Moland E, Espeland SH, Knutsen H, et al. 2016. Harvest Pressure on Coastal Atlantic Cod (*Gadus morhua*) from Recreational Fishing Relative to Commercial Fishing Assessed from Tag-Recovery Data. PLoS ONE 11(3): e0149595 <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0149595>
- Knutsen, H, Espeland, SH og Moland, E 2022. Evaluering av tiltak for vern av kysttorsk i sør innført juni 2019. Rapport fra havforskningen 2022-48. ISSN:1893-4536, 20 s. <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-2>
- Moland, E., Synnes, A-E., Naustvoll, L-J., Freitas, C., Norderhaug, K.M., Thormar, J., Biuw, M., Jorde, P.E., Knutsen, H., Dahle, G., Jelmert, A., Bosgraaf, S., Olsen, E.M., Deininger, A., Haga, A. 2020: "Krafttak for kysttorsken", Rapport fra Havforskningen 2021-2 <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-2>
- Sodeland, M., Jentoft, S., Jorde, P.E., Mattingsdal, M., Albretsen, J., Kleiven, R.R., Synnes, A-E.W., Espeland, S.H., Olsen, E.M., André, C., Stenseth, N.C., Knutsen, H. (2022). Stabilizing selection on Atlantic cod supergenes through a millennium of extensive exploitation. Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, 119 (8) e2114904119. <https://doi.org/10.1073/pnas.2114904119>

Vennlig hilsen

Geir Huse
Forskningsdirektør

Jan Atle Knutsen
Programleder

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift. Innholdet er godkjent faglig gjennom prosess for rådgivning